

Múzéj 2021

Múzeumok éjszakai Nagyszalontán

Idén a járvány miatt sokáig bizonytalan volt, hogy meg lehet-e tartani vagy sem a Múzeumok éjszakája elnevezésű rendezvényt, amely országonként más-más dátumokra eshet. A Nagyszalontai Arany János Emlékmúzeum is tükön ülve várta a döntést, bár ez csak az utolsó egy-két hétben született meg. Romániában június 12. volt az a nap amikor a múzeumok meghosszabbított nyitva tartással és rendkívüli programokkal várták a látogatókat.

Mikor megtudtam, hogy ez meg lesz tartva, felvettem a kapcsolatot Gali Boglárkával, az intézmény vezetőjével (akinél nyitott kapukat döngtettem, mivel ő is gondolt távcsöves bemutatóra), miszerint csillagászati programmal bővíteném a kínálatot.

Megegyeztünk, hogy lesz egy nappali és egy esti egy-egy órás szakasz, előbbi 17:30-as, utóbbi 23:00 órás kezdettel. Azt tudatosítottuk magunkban, hogy az időjárás előrejelzések nem a legbiztosabbak, de majd meglátjuk!

A megbeszélésekhez képest egy kicsit korábban 17:00-kor már felállítottam a 200/1200 Dobson-szerelésű Newton-reflektoromat, amelyre egy Baader napszűrő fólia került, bár ennek csak 90 mm az átmérője. Ez egy alumíniumból készült maszkban foglal helyet, így nyújtva a megfelelő biztonságot a Nap megfigyeléséhez. A távcsöbe tekintve szomorúan tapasztaltam, hogy nem látható egyetlen aktív terület sem a Nap fotoszféráján, így „csak” egy unalmas fehér korongot mutathatok meg az érdeklődőknek. A tervezett egy óra helyett két órán át vártam a „klienseket” vonuló felhőzet alatt, ami csak néhány alkalommal akadályozta a bemutatót. Ez idő alatt hozzavetőleg 70 felnőt és gyerek tekintett a 20 mm-s fókuszu Plössl-okulárba. 19:00 óra után már vastag, összefüggő felhőzet vonult a Nap elé, így véget vettem a nappali szakasznak.

Az esti szakaszt már eleve felhős ég alatt kezdtük a Csonkatorony tövében. Az egyetlen dolog ami bemutatható volt, az a Mizar-Alcor többes rendszer. Ezt szintén 60x-os nagyítással mutattam meg. Ekkor már kevesebben voltak kíváncsiak – valószínűleg azért, mert a kisgyermekes családok ebben az időszakban már otthon maradnak. Éjjel környékén már semmilyen csillag nem látszott az égen, így – a tervnek megfelelően – összepakoltam és hazamentem.

Látogatókra várva: Csukás Mátyás és 200/1200-as Dobson-távcsöve.

Összességében pozitívan értékelem ezt az akciót, mivel hosszú kihagyás után végre bemutatót tarthattam, és az időjárás körülményekhez képest még látható égitest is akadt.

Ezt követően vártam, hogy június 26-án lesz-e ismét Múzeumok éjszakája, amikor a magyarországi esemény-sorozathoz kapcsolódik a Nagyszalontai Arany János Emlékmúzeum.

Ez is csak néhány nappal előtte dőlt el és amint ezt tudni lehetett, Gali Boglárka máris

érdeklődött, hogy beteheti-e a programba a járdacsillagászatot is. Természetesen igent mondtam. A bemutatási időszakok időpontján nem változtattunk.

Sajnos ez alkalommal az időjárás nem kedvezett a Nap bemutatására. A legidegesítőbb az volt, amikor a napsütésben szemerkélni kezdett az eső. Csupán 15–20 percig volt megfelelő az időjárás, pedig ezúttal volt egy látványos napfoltcsoport is a Nap korongján.

Ezzel szemben este derült ég fogadott bennünket. Így bemutatásra került a Mizar–Alcor rendszer, az Albireo, az M13 gömbhalmaz, az M27 planetáris köd, az U Cygni mira változó. Még egy meteort is volt szerencsénk látni a Herkules csillagkép északi részében, valószínű a júniusi Bootidák rajból. Szám szerint nem volt sok érdeklődő – nagyjából 50 fő –, viszont annál nagyobb érdeklődést mutattak a csillagászat iránt, számos kérdést téve fel a látottakkal kapcsolatban is.

Bár a második Múzeumok éjszakája nappali szekciója nem volt sikeres, az esti „kiadás” annak volt tekinthető.

Idén először csatlakoztam a Múzeumok éjszakája rendezvényhez (rögtön „dupla bemutatóval”), és nem bántam meg!

Csukás Máttyás

Aquincum

Az Aquincumi Múzeummal régóta jó viszonyt ápol a Polaris Csillagvizsgáló, a Múzeumok éjszakáján rendszeres vendégek vagyunk a romkertben – így volt ez 2021-ben is.

Ezúttal Buttykay Géza, Horváth József és Mártha Zoltán vállalta a távcsöves bemutatót. 21 órától mindhármunknál állt a sor, legalább 15 személy. Így volt ez nagyjából 22:30-ig, éjfélkor pedig mintha elváltak volna, eltűntek az érdeklődők. Annyira belemelegedtem a bemutatásba, hogy még a magammal hozott ásványvízről is megfeledkeztem, a bemutató végén tűnt fel, mennyire szomjas vagyok... Rádásul az első 30 percem azzal telt, hogy megpróbáltam pótolni azt a hiányzó M 8-as csavart, ami a tubust rögzíti a mechanikához. Végül

a karbantartóktól sikerült kérni egyet, amit a kedvemért egy székéből szedtek ki, csak hogy rövid volt, ezért két pénzérmével fogattuk oda. Az est során háromszor meglazult, de mindannyiszor elkaptam a tubust.

Az Aquincumi bemutató egyik hőse, Appius Clavius Arcturus, vagyis tagtársunk, Horváth József korhű római viseletben fogadta az érdeklődőket

Az esti szürkületben az alacsonyan járó Vénusszal kezdtem a bemutatót, majd átálltam az Alcor–Mizar párosra, végül a Lyra-gyűrűsköd következett. A többiek a Cassiopeiában a Bagoly-halmazt mutatták be, illetve megannyi más mélyég-objektumokat. Mártha Zoli elhozta magával a lézermutatóját, és elmagyarázta a csillagképeket.

Amikor megfogyatkoztak az érdeklődők, megengedtem, hogy a távcsövel kicsit saját maguk pásztázzák az égboltot. Ez nagyon tetszett a gyerekeknek. Ugyancsak népszerű volt a „hogyan találsz meg a Sarkcsillagot?” játék.

Számomra nagy élmény volt az este, a látogatóknak is tetszett a bemutatónk. A gyermek/felnőtt arány nagyjából 50–50% volt emlékeim szerint.

Buttykay Géza